

Obsługa studenta z niepełnosprawnością

Edukacja włączająca

„Uczelnia dostępna – PWSW”
POWR.03.05.00-00-A028/20

PROGRAM SZKOLENIA

- Edukacja włączająca jako idea pedagogiczna.
 - Edukacja segregacyjna, integracyjna i włączająca, wprowadzenie do tematyki, wady i zalety,
- Podstawy prawne identyfikacji potrzeb i udzielania pomocy w Polsce oraz regulacje i zobowiązania międzynarodowe w obszarze edukacji,
- Definicje specjalnych potrzeb rozwojowych i specjalnych potrzeb edukacyjnych,
- Klasyfikacja ICF jako skala referencyjna standaryzacji potrzeb młodzieży ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi,
 - Katalog specjalnych potrzeb i usług (KSPiU/ICFCY) jako narzędzie planowania i realizacji pomocy dla młodzieży ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi,
- Rewizja pojęcia niepełnosprawności, psychospołeczne podstawy funkcjonowania dzieci z niepełnosprawnością,
- Kluczowe kompetencje nauczyciela, niezbędne do rozwoju edukacji włączającej,
 - Metodyka pracy (praktyczne wskazówki): dostosowanie metod wspierania rozwoju i nauczania do możliwości oraz potrzeb studenta,
 - Adaptacja procesu dydaktycznego do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnością,
 - Dobre praktyki w zakresie adaptacji procesu kształcenia do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami,
 - Zasady adaptacji materiałów dydaktycznych i dostosowania zaliczeń i egzaminów do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Edukacja włączająca jako idea pedagogiczna

Szkoła ogólnodostępna to szkoła dostępna dla każdego ucznia / studenta, otwarta na jego potrzeby i możliwości, realizująca założenia edukacji włączającej. To szkoła zapewniająca każdemu uczniowi warunki do rozwoju i pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia i wychowania oraz życiu społecznym szkoły.

Włączenie to proces, który pomaga pokonywać bariery ograniczające obecność, uczestnictwo i osiągnięcia uczniów

Edukacja włączająca rozumiana jest jako podejście w procesie kształcenia i wychowania, którego celem jest zwiększanie szans edukacyjnych wszystkich osób uczących się poprzez zapewnianie im warunków do rozwijania indywidualnego potencjału, tak by w przyszłości umożliwić im pełnię rozwoju osobistego na miarę swoich możliwości oraz pełne włączenie w życie społeczne.

Aby zapewnić warunki dla uczestnictwa ucznia / studenta w zajęciach, szkoła / uczelnia powinna stać się bardziej dostępna. Chodzi zarówno o uczniów z niepełnosprawnościami, jak i tych, którzy nie mają zidentyfikowanych niepełnosprawności, ale mogą odczuwać trudności, np. z racji specyficznego sposobu uczenia się, określonych dyspozycji fizycznych lub psychicznych lub wynikających ze szczególnych zdolności. Ta dostępność dotyczy również nauczycieli i osób związanych ze szkołą, w tym rodziców.

Edukacja segregacyjna, integracyjna i włączająca, wprowadzenie do tematyki, wady i zalety

Od strony metodycznej edukację włączającą można określić jako sposób organizacji procesu kształcenia (nauczania i uczenia się), który uwzględnia różne potrzeby wspólnie uczącej się grupy uczniów.

W edukacji włączającej samorozwój i samorealizacja dziecka są traktowane priorytetowo.

Edukacja włączająca to również model współpracy między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces kształcenia i wychowania dzieci oraz uczniów.

Jakie korzyści daje edukacja włączająca osobom uczącym się?

Edukacja włączająca to podejście zapewniające każdemu dziecku i uczniowi odpowiednie warunki do rozwoju oraz pełne włączenie w życie społeczne. To wiodący kierunek w politykach edukacyjnych na całym świecie, który jest wdrażany również w polskich szkołach.

W centrum edukacji włączającej znajduje się uczeń / student jako członek społeczności, tj. klasy, szkoły, wspólnoty lokalnej.

Idea włączania opiera się na stałym podnoszeniu poziomu uczestnictwa człowieka w grupie

Uczeń / Student:

- angażuje się w działania grupowe, czerpie z nich satysfakcję i dzieli się nią z innymi – np. czuje się odpowiedzialny za efekty pracy grupowej, szanuje zasady obowiązujące w grupie, odnosi się z szacunkiem do swoich kolegów i koleżanek, dba o dobro wspólne;
- ma poczucie wpływu na zmiany dziejące się w jego życiu (podkreślenie podmiotowości osoby uczącej się) – nauczyciel zachęca uczniów do współdecydowania o przebiegu zajęć, np. przez wybór metod pracy czy sprawdzania wiedzy, dzięki czemu zwiększa się poziom ich zaangażowania; uczniowie wiedzą, jaki jest sens poznawanych treści i opanowywanych umiejętności, potrafią odpowiedzieć na pytanie: po co to robią;

- podejmuje wysiłek zrozumienia rzeczywistości i dokonujących się w niej zmian – jest aktywny poznawczo, a szkoła pomaga mu tę ciekawość podtrzymywać i zaspokajać;
- jest odpowiedzialny za swoje życie i stara się również ponosić odpowiedzialność za grupę, w której funkcjonuje, np. klasę, rodzinę, znajomych, społeczność lokalną, naród.

Porównanie cech edukacji włączającej i kształcenia integracyjnego

Kształcenie integracyjne

- Wybrane szkoły integracyjne
- Klasy integracyjne
- Indywidualne programy kształcenia
- Odpowiedzialność pedagogów specjalnych za kształcenie uczniów niepełnosprawnych
- Stała pomoc specjalna dla uczniów niepełnosprawnych

Edukacja włączająca

- Każda szkoła rejonowa / każda uczelnia
- Zwykłe klasy szkolne
- Wspólny, zindywidualizowany program
- Odpowiedzialność nauczyciela klasowego / akademickiego za kształcenie uczniów / studentów niepełnosprawnych
- Elastyczna pomoc specjalna dla nauczycieli i uczniów

Definicje specjalnych potrzeb rozwojowych i specjalnych potrzeb edukacyjnych

Student ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Pod pojęciem studenta / ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba rozumieć zarówno osoby, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, a także dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotnego (osoby przewlekle chore) oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci emigrantów, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo).

Student / uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi to:

- Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną
- Uczniowie niewidomi i słabo widzący
- Uczniowie niesłyszący i słabo słyszący
- Uczniowie z autyzmem
- Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową
- Uczniowie z chorobami przewlekłymi
- Uczniowie z ADHD
- Uczniowie z poważnymi zaburzeniami w komunikowaniu się
- Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się
- Uczniowie niedostosowani społecznie, zagrożeni niedostosowaniem społecznym
- Uczniowie wybitnie zdolni

Klasyfikacja ICF jako skala referencyjna standaryzacji potrzeb młodzieży ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi

Katalog specjalnych potrzeb i usług (KSPiU/ICFCY)

ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health)

Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia

ICF stanowi dla wszystkich zainteresowanych źródło wiedzy o możliwych do osiągnięcia celach i kierunkach działania w odniesieniu do problemów związanych ze zdrowiem i niepełnosprawnością w kontekście zatrudnienia. Pozwala mierzyć efekty udzielonego wsparcia oraz wprowadzać bieżące korekty w prowadzonych formach wsparcia.

Silnymi stronami ICF są:

- międzynarodowy standard
- jednolity opis
- ocena stanu funkcjonowania na podstawie obiektywnych testów
- kompleksowość oceny

ICF określa, w jakim stopniu przebyty uraz ogranicza:

- możliwość dalszego wykonywania pracy zawodowej,
- możliwości kontaktu z innymi ludźmi,
- relacje z rodziną i najbliższymi,
- swobodę w komunikowaniu się
- oraz mobilność poszkodowanego.

Etapy udzielania pomocy osobom ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi

Faza 1. Wstępna identyfikacja problemu

Polega na określeniu objawów i ich wpływu na funkcjonowanie szkolne oraz ogólne samopoczucie dziecka. Faza ta wymaga zaangażowania i samodzielności nauczyciela.

Faza 2. Diagnoza

W tej fazie następuje określenie problemu i obszarów funkcjonowania, na które problem ma wpływ, oraz przyczyn trudności. Nauczyciel opiera się na diagnozie specjalistów poradni psychologiczno-pedagogicznych, specjalistów zatrudnionych w przedszkolu, szkole lub placówce, lekarzy, doradców metodycznych, rehabilitantów, terapeutów i innych specjalistów.

Faza 3. Konceptualizacja programu pomocy i wsparcia

Następuje po zdiagnozowaniu potrzeby i powinna zawierać:

- określenie celu programu;
- opis zadań, których należy się podjąć;
- określenie sposobu realizacji zadań;
- określenie strategii ewaluacyjnych.

Nauczyciel sporządza i ewaluje programy pomocy i wsparcia we współpracy, w zależności od potrzeb, ze specjalistami poradni psychologiczno-pedagogicznych, specjalistami zatrudnionymi w szkole, lekarzami, doradcami metodycznymi i innymi specjalistami, rodzicami ucznia i samym uczniem.

Rewizja pojęcia niepełnosprawności, psychospołeczne podstawy funkcjonowania dzieci z niepełnosprawnością

Wpływ niepełnosprawności na społeczne i emocjonalne funkcjonowanie człowieka.

Z powodu nieporozumień i uprzedzeń społecznych osoby z niepełnosprawnością mogą mieć większe trudności ze znalezieniem i utrzymaniem satysfakcjonującej pracy, co z kolei może prowadzić do problemów finansowych, które są dodatkowym źródłem stresu. Trudności na rynku pracy niejednokrotnie prowadzą także do poczucia bezwartościowości lub winy.

Osoby z niepełnosprawnościami niejednokrotnie czują się wykluczone ze względu na swoje ograniczenia oraz mniejsze możliwości radzenia sobie z codziennymi zadaniami. Życie w zależności od innych, których pomoc jest niezbędna w najprostszyc czynnościach (ubieranie się, jedzenie czy poruszanie się), obniża poczucie własnej wartości i sprawstwa.

Jednym z negatywnych zjawisk dotyczących osób chorych lub niepełnosprawnych jest również wykluczenie społeczne. Określa ono sytuację, w której dana osoba nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli społeczeństwa, a ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki.

Izolacja społeczna

Pojęcie izolacji społecznej rozumiane jest jako brak interakcji społecznych lub komunikacji z innymi ludźmi. Wyraża się ona poprzez brak kontaktu fizycznego z innymi, tworzenie barier społecznych lub mechanizmów psychologicznych. Wśród powodów, dla których dana osoba jest wyizolowana społecznie, są: problemy fizyczne wywołane np. niepełnosprawnością lub zaburzeniami emocjonalnymi i psychicznymi, takimi jak lęk czy depresja. Trudności z nawiązaniem relacji z innymi mogą mieć również osoby z zaburzeniami osobowości. Osoby wyizolowane społecznie czują się samotne, mają poczucie, że są odłączone od świata i charakteryzują się niską samooceną

Do skutecznych metod przeciwdziałania samotności / izolacji należy rozwój zainteresowań oraz uczestnictwo w różnego rodzaju aktywnościach, jak na przykład:

- klub: dołączenie do niego to, podobnie jak wolontariat, dobry sposób na poznanie ludzi o tych samych zainteresowaniach. Można dołączyć do klubu książki, zespołu sportowego czy grupy wsparcia, np. dla samotnych matek. Różnorodność istniejących organizacji pozwala na niekierowany wybór i daje szansę na regularne spotkania z dużą, zróżnicowaną grupą osób;
- szkoła / uczelnia: warto znaleźć w sobie iskrę zainteresowania, by kontynuować naukę. Można skorzystać z kształcenia ustawicznego osób dorosłych lub takich placówek, które mają specjalne przygotowanie dla osób starszych

Wpływ na jakość ich życia mają takie czynniki społeczno-demograficzne, jak:

1. Miejsce zamieszkania – osoby z dysfunkcjami narządu ruchu mieszkające na wsi i w małych miejscowościach gorzej oceniają swoją jakość życia i własne samopoczucie fizyczne oraz psychiczne niż osoby mieszkające w miastach.
2. Poziom wykształcenia – im niższy poziom wykształcenia, tym gorsza ocena zdrowia fizycznego, zdrowia psychicznego oraz własnego samopoczucia osób o obniżonej sprawności ruchowej.

3. Czas trwania niepełnosprawności – dłuższy czas trwania niepełnosprawności (np. od urodzenia) zmniejsza szansę na pozytywną ocenę własnego zdrowia, natomiast zwiększa szansę na lepsze przystosowanie się do swojej niepełnosprawności i jednocześnie lepsze funkcjonowanie społeczne.
4. Wiek – osoby w starszym wieku znacznie bardziej odczuwają swoje ograniczenia w pełnieniu ról społecznych związane z ich niepełnosprawnością.
5. Stan cywilny – osoby niepełnosprawne stanu wolnego gorzej oceniają swoją jakość życia oraz własne funkcjonowanie społeczne niż osoby niepełnosprawne będące w związkach małżeńskich

Kluczowe kompetencje nauczyciela, niezbędne do rozwoju edukacji włączającej

Wskazówki do pracy ze studentem niepełnosprawnym

Aby rozpoznanie sił i ograniczeń studenta było możliwe, konieczne jest zgromadzenie o nim rzetelnej wiedzy, z wykorzystaniem różnych źródeł:

- informacji i zaleceń zawartych w opinii/orzeczeniu – właściwe rozumienie zaleceń jest podstawą do prawidłowego organizowania procesu dydaktycznego;
- informacji przekazywanych przez rodziców / studentów – oni mają najpełniejszą wiedzę dotyczącą rozwoju dziecka / bądź siebie samego
- informacji specjalistów – cenna może być wiedza pochodząca równie od psychologa, pedagoga, w tym pedagoga specjalnego, logopedy, lekarza (pediatry bądź innego specjalisty), rehabilitanta, itp.;

Kolejnym ważnym aspektem jest tworzenie prawidłowych warunków edukacyjnych. Prowadzący powinien dostosować metody i formy pracy ze studentem do jego możliwości, uwarunkowanych dysfunkcjami czy sytuacją społeczną.

Przykładowe działania wobec studentów niepełnosprawnych

- dostosowaniem sposobu komunikowania się ze studentem
- zachowaniem właściwego dystansu
- wydłużeniem czasu pracy
- zmianą form aktywności
- dzieleniem materiału nauczania na mniejsze partie, zmniejszeniem liczby zadań do wykonania, zwiększeniem liczby ćwiczeń i powtórzeń materiału;
- częstym odwoływaniem się do konkretnych przykładów;
- stosowaniem metody poglądowości – umożliwieniem poznawania wielozmysłowego;
- dostosowaniem liczby bodźców związanych z procesem nauczania
- zastosowaniem dodatkowych środków dydaktycznych i środków technicznych
- zapewnieniem uczniowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi możliwości korzystania z nauki języków obcych na miarę jego potrzeb i możliwości;
- stosowaniem zróżnicowanych kart zadań do samodzielnego rozwiązania
- powtarzaniem reguł obowiązujących w klasie oraz jasnym wyznaczaniem granic i egzekwowaniem ich przestrzegania.

Edukacją włączająca osób ze spektrum autyzmu

- Z uczniem z zaburzeniami ze spektrum autyzmu należy pracować relacyjnie, a nie w oparciu o autorytet nauczycielski. Nie należy go karać za objawy zaburzenia, lecz starać się zawsze dotrzeć do przyczyny jego zachowania.
- Student zawsze powinien mieć możliwość spotkania się z psychologiem, pedagogiem szkolnym, pedagogiem specjalnym lub specjalistą / koordynatorem do spraw studentów niepełnosprawnych
- Najlepsza i najprostsza definicja zaburzeń ze spektrum autyzmu, jaką znam mówi, że jest to ślepotą na kontekst.

- mów w prosty, klarowny sposób, bez dygresji, metafor, nadmiaru innych środków stylistycznych i zwrotów grzecznościowych, unikaj skrótów myślowych, idiomów, związków frazeologicznych, parafrazowania poleceń, skup się na istocie przekazu,
- dostarczaj schematów do analizy i interpretacji zagadnień abstrakcyjnych odwołujących się do konkretnych przykładów z życia dziecka, wskazuj najprostsze rozwiązania, nie dawaj zbyt wielu możliwości wyboru, nie podawaj kilku pomysłów naraz,
- angażuj ucznia, zadając mu konkretne, najlepiej zamknięte pytania na jego poziomie rozumienia, staraj się przedstawić polecenia i oczekiwania w formie wizualnej, gestykuluj, używaj rysunków, rekwizytów,

- posadź dziecko daleko od bodźców rozpraszających, ale w taki sposób, by jego rozproszenie nie wpływało demobilizująco na resztę grupy, czasem ostatnia ławka jest lepsza niż pierwsza, pod warunkiem że chodzisz po klasie i często sprawdzasz postępy pracy studenta ze spektrum autyzmu,
- ustal, w jaki sposób student będzie ci sygnalizował swoje potrzeby: prośbę o pomoc, o przerwę, o możliwość wyjścia z sali i wyciszenia się,
- nie obrażaj się za niestosowne wypowiedzi i zachowania, zbyt szczerze twoim zdaniem wyrażanie własnych poglądów, jeśli nie rozumiesz postępowania osoby, cierpliwie wpytaj ja o przyczyny,

- określaj dokładnie cele do osiągnięcia na sprawdzianach, w pracach pisemnych i ustnych, np.: napisz trzy zdania, 100 słów o..., rozwiąż 5 zadań, napisz charakterystykę postaci według podanego schematu, itp.,
- pracuj metodami teorii umysłu, tłumacz, co może czuć lub myśleć inna osoba.

Ze względu na przyzwyczajenie ucznia z ASD do rutyny, lęk przed zmianami i zaburzeniami rytmu dnia, uporczywe i ograniczone zainteresowania, trudności z rozumieniem emocji:

- nie zmieniaj planu lekcji dziecka, gdy jest potrzeba wprowadzenia zastępstw, informuj je o tym indywidualnie i z wyprzedzeniem, nie pozwalaj na „zafiksowanie” się na jednym temacie w czasie lekcji, ucz tworzenia arkuszy aktywności, wizualizuj z nim rozkłady dnia i zajęć, uprzedzaj, informuj o zmianach np.: za pięć minut odłożymy długopisy,
- możesz wykorzystywać zainteresowania dziecka do omówienia jakiegoś tematu, aby pomóc mu zaistnieć w grupie, ale nie wzmacniaj fiksacji,

- uczyć obserwowania innych, by dostarczać akceptowanych społecznie wzorców, generalizuj stopniowo, na bazie konkretnych sytuacji, mów jasno, co dzieci mają robić, czego nie robić, co powiedzieć, gdy są chwaleni lub potrzebują pomocy, nie oczekuj, że będą wiedzieć, co to znaczy być grzecznym, pomocnym, miłym,
- nie zmuszaj do kontaktu wzrokowego, raczej wskazuj wspólny punkt patrzenia, nie zmuszaj do pracy grupowej, wyznaczaj konkretne role, gdy praca w grupie jest konieczna.

Kim są słabowidzący?

Słabowidzący, ze względu na stopień uszkodzenia wzroku stanowią grupę osób pośrednią pomiędzy widzącymi a niewidomymi. Według definicji funkcjonalnej możemy stwierdzić, że osoby słabowidzące posiadają pewne możliwości wzrokowe, ale ich poziom widzenia, nawet przy użyciu najlepszej dostępnej korekcji soczewkowej, uniemożliwia im wykonywanie codziennych czynności i zalicza je do grona osób niepełnosprawnych. Ich funkcjonowanie może poprawić wykorzystanie pomocy optycznych i nieoptycznych, czy adaptacja otoczenia, w którym na co dzień funkcjonują.

Jakie zajęcia edukacyjne organizuje się dla dzieci słabowidzących?

Uczniowie słabowidzący objęci są zajęciami rewalidacyjnymi – tyflopedagogicznymi, w wymiarze 2 godzin tygodniowo, które trwają po 60 minut.

Charakterystyka uczenia się przez dziecko słabowidzące:

– wolniejsze spostrzeganie wzrokowe przekłada się na słabe tempo pracy;

– trudności w czytaniu i pisaniu, dotyczy to:

- dokładnego spostrzegania liter, zwłaszcza małych,
- orientacji w całości czytanego tekstu,
- nieprawidłowej techniki czytania (głoskowanie, sylabizowanie, nieprawidłowa synteza czytanych elementów),
- mylenia liter o podobnych kształtach np. e-ę, m-n, l-t, b-d, p-g,
- mylenia wyrazów o podobnej strukturze np. lis-las, Ola-Ala, ma-na,

- odczytywania przedrostków i przyrostków np. odjazd-podjazd, przyjazd-przejazd, chłopcom- chłopców,
- przestawiania liter w wyrazie np. kot- kto, od-do,
- słabego rozumienia czytanego tekstu,
- mylenia, opuszczania liter,
- robienia błędów ortograficznych,
- niskiego poziomu graficznego pisma,
- zaburzonej koordynacji wzrokowo-ruchowej;

– trudności w uczeniu się matematyki – rozumienia treści zadań, geometrii.

Wskazówki do pracy z uczniem / studentem słabowidzącym

- Wyposażenie ucznia w dostosowane dla niego podręczniki.
- Właściwe umiejscowienie dziecka w klasie (jak najbliżej tablicy).
- Zwracanie uwagi na szybką męczliwość ucznia (wydłużanie czasu na wykonanie określonych zadań).
- Stosowanie powiększonego druku – najlepsza wielkość druku to 16-18 punktów, styl Arial.
- Stosowanie odpowiedniego zestawu barw np. biały/kremowy – czarny, czy umieszczanie przedmiotu o jasnym kolorze na tle ciemnego tła, a nie odwrotnie.
- Wykorzystanie urządzeń komputerowych w edukacji np. audiobooków.
- Częste wykorzystywanie pomocy konkretnych (modeli przestrzennych, map wypukłych, globusów, brył).

Jeśli to konieczne:

- Zapewnienie właściwego oświetlenia.
- Umożliwienie stosowania lup, linałów optycznych czy powiększalników.
- Stosowanie zeszytów o powiększonej, pogrubionej liniaturze.
- W razie potrzeby dzielenie materiału do przyswojenia na mniejsze części, ustalanie terminów do zaliczenia i egzekwowanie wiedzy w tym czasie.

Edukacja włączająca osób z zaburzeniami logopedycznym

1. Dyslalia, czyli zaburzenie mowy polegające na niemożności prawidłowego wymawiania określonych dźwięków. Ze względu na sposób wadliwej realizacji dźwięku, wyróżniamy 3 rodzaje:

- Mogilalia (elizja dźwięku) – polega na braku realizacji danej głoski dźwięcznej (koza-koa, góra-óra, woda-oda),
- Paralalia (substytucja dźwięku) – jest zastępowaniem jednej głoski dźwięcznej inną głoską bezdźwięczną (woda – fota, żaba – szaba, dom – tom),
- Dyslalia właściwa (deformacja) – polega na deformacji głoski lub głosek, na przykład s jest realizowane międzyzębowo.

2. Mowa bezdźwięczna – polega na tym, że głoski dźwięczne zastępowane są odpowiednimi głoskami bezdźwięcznymi, np.: zamiast b dziecko wymawia p (np. zamiast bułka – półka), zamiast głoski d wymawiane jest t (domek – tomek), głoska w wymawiana jest jako głoska f (wafel – fafel).

3. Jąkanie, czyli zaburzenia płynności mowy.

4. Gielkot, mowa bezładna.

5. Rynolalia, nosowanie – gdy głoski ustne wymawiane są jak głoski nosowe lub odwrotnie.

Do przyczyn zaburzeń mowy zaliczamy:

- zmiany anatomiczne aparatu artykulacyjnego (nieprawidłowa budowa języka i podniebienia, zniekształcenia zgryzu, przerost trzeciego migdałka, polipy, skrzywienie przegrody nosowej, przerost śluzówki nosa),
- nieprawidłowe funkcjonowanie narządu mowy (niska sprawność języka i warg, zakłócona praca mięśni biorących udział w procesie tworzenia mowy, brak pionizacji języka),
- nieprawidłowa budowa i funkcjonowanie narządu słuchu (zaburzenia analizy i syntezy słuchowej, niedosłuch, głuchota, zaburzenia słuchu fonematycznego),
- warunki niesprzyjające uczeniu się mowy (nieprawidłowe wzorce wymowy, nieprawidłowa atmosfera, styl wychowania i postawy rodziców, brak stymulacji rozwoju mowy),
- nieprawidłowe funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego.

Konsekwencje wadliwej wymowy przejawiają się zarówno w sferze poznawczej, jak i emocjonalnej, co dodatkowo utrudnia osiągnięcie sukcesów szkolnych.

Edukacja włączająca osób z niepełnosprawnością mowy

1. Przed studentami z niepełnosprawnością mowy należy stawiać takie same wymagania, jak przed innymi studentami, ponieważ zamierzają oni zdobyć wyższe wykształcenie, a to uczelnia odpowiada za uzyskany przez nich dyplom.
2. Osobom mającym trudności z wymową należy poświęcić więcej czasu i uwagi, utrzymując z nimi kontakt wzrokowy.
3. Należy zachęcać studenta z problemami w mowie do dalszego formułowania wypowiedzi – bez poprawiania go, przerywania wypowiedzi i wyręczania go. Pomagać należy tylko w razie koniecznej potrzeby, na przykład, podpowiadając trudne słowo, ale nie więcej niż jedno, starając się robić to jak najrzadziej.

4. W razie niezrozumienia tego, co student powiedział, nie należy powstrzymywać się przed poproszeniem o powtórzenie niezrozumiałego fragmentu wypowiedzi.

5. Osoby mające problemy z wymową mogą uczestniczyć w zajęciach ćwiczeniowych i laboratoryjnych, podczas których student udziela odpowiedzi ustnych. W takiej sytuacji należy zwrócić uwagę, by studentowi stworzyć możliwie komfortowe warunki wypowiedzi, przede wszystkim zapewnić ciszę i wyeliminować stresujące okoliczności.

6. W sytuacji wygłaszania referatów i prezentacji studentów z niesprawnością mowy nie należy zwalniać z publicznego wystąpienia, lecz zachęcić ich do przygotowania prezentacji multimedialnej wzbogaconej o krótkie komentarze.

7. Zaliczenia i egzaminy osób z problemami wymowy powinny być przeprowadzane w takiej samej formie, jak dla innych studentów. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, kiedy komunikacja ustna jest bardzo utrudniona, należy stosować formę pisemną.

8. Do osób z niesprawnością narządu mowy należy podchodzić w sposób naturalny, bez lęku. Obawy i zahamowania mogą sparaliżować zarówno wykładowcę, jak i studenta.

Edukacja włączająca osób niesłyszących i słabosłyszących

1. Przed studentami z niepełnosprawnością słuchu należy stawiać takie same wymagania, jak przed innymi studentami, ponieważ zamierzają oni zdobyć wyższe wykształcenie, a to uczelnia odpowiada za uzyskany przez nich dyplom.

2. Na zajęciach, w których uczestniczą osoby niesłyszące i niedosłyszące, należy mówić przede wszystkim wyraźnie z normalnym lub minimalnie zwiększonym natężeniem głosu (nie krzyczeć!) w normalnym lub minimalnie zwolnionym tempie.

3. Przed rozpoczęciem każdej wypowiedzi należy upewnić się, czy osoby niesłyszące na nas patrzą.
4. Należy pamiętać o tym, aby twarz wykładowcy była dobrze oświetlona, co ułatwi osobom niesłyszącym odczytywanie mowy z ust i obserwację mimiki twarzy.
5. Jeśli w zajęciach bierze udział tłumacz języka migowego, warto pamiętać o tym, aby nie zwracać się do tłumacza, lecz do wszystkich słuchaczy, w tym osób niesłyszących. Tłumacz i tak wykona swoje zadanie, a prowadzący zajęcia swoją postawą podkreśla, że rozmawia ze studentami, a nie z tłumaczem.

6. Wypowiedzi kierowane bezpośrednio do osoby niesłyszącej podczas zajęć lub indywidualnych konsultacji powinny być krótkie i zwięzłe.

7. Jeśli osoba niesłysząca mówi, ale nie jesteśmy w stanie jej zrozumieć, trzeba podać jej kartkę i długopis mówiąc „proszę to napisać” i wykonując gest pisania.

Edukacja włączająca osób niepełnosprawnych ruchowo

1. Przed studentami z niepełnosprawnością ruchową należy stawiać takie same wymagania jak przed innymi studentami, ponieważ zamierzają oni zdobyć wyższe wykształcenie, a to uczelnia odpowiada za uzyskany przez nich dyplom.
2. Należy pamiętać o indywidualnym traktowaniu osób z niepełnosprawnością narządu ruchu – każda osoba ma inne możliwości motoryczne wynikające z rodzaju niepełnosprawności i postępu choroby.
3. Należy dyskretnie zapytać studenta, co stanowi dla niego największy problem i w czym potrzebuje wsparcia, na przykład czy ma dla niego znaczenie miejsce, jakie zajmuje na sali. Często niepełnosprawności fizycznej towarzyszy inna (wzroku, słuchu), co dodatkowo ogranicza możliwości percepcji tej osoby.

4. Rozmawiając ze studentem poruszającym się na wózku należy – w miarę możliwości – przyjąć pozycję siedzącą, a jeżeli nie jest to możliwe stanąć w odległości umożliwiającej kontakt wzrokowy.

5. Dla osób mających trudności z poruszaniem się (korzystających z wózka, kul, itp.), brak wind, utrudniony dostęp do nich wraz z koniecznością szybkiego przemieszczania się między salami, szczególnie między budynkami, stanowi znaczne utrudnienie.

6. W przypadku braku możliwości prowadzenia zajęć w budynkach/salach pozbawionych barier należy – w miarę możliwości – pomóc w zorganizowaniu pomocy fizycznej lub zaproponować alternatywne formy przekazywania wiedzy.

7. Nagrywanie zajęć jest często jedynym sposobem sporządzania notatek przez osoby z niepełnosprawnością fizyczną, zwłaszcza rąk.

8. Inicjując zachowania wymagające podnoszenia rąk, należy mieć świadomość, że mogą być one niemożliwe do wykonania dla osób z niepełnosprawnością rąk

9. Sprawdzanie wiedzy powinno przebiegać w sposób możliwie zbliżony do tego, jaki jest stosowany wobec studentów pełnosprawnych. Przy czym osoby mające problem z pisaniem winny mieć umożliwione zdawanie egzaminów w formie ustnej. Osobom, dla których samodzielne dotarcie na egzaminy w budynku z barierami jest niewykonalne, należy umożliwić przeprowadzenie egzaminu w miejscu dla nich dostępnym, z zachowaniem równoważnego sprawdzenia poziomu wiedzy.

Edukacja włączająca osób z zaburzeniami psychicznymi

1. Dostosowanie organizacji pracy podczas zajęć do aktualnych trudności zdrowotnych, pracy w mniejszej grupie, umożliwienie odpowiadania ze swojego miejsca w celu zmniejszenia ekspozycji społecznej, pozwolenie na robienie krótkich przerw na odpoczynek,
2. Pozwolenie na nagrywanie treści zajęć w celu poprawienia ich odbioru,
3. Udostępnianie konspektów zajęć/prezentacji z odpowiednim wyprzedzeniem, tak by mogły zapoznać się z nim i pełniej uczestniczyć w zajęciach,

4. Wydłużenie czasu na przygotowanie prac zaliczeniowych, szczególnie obszernych prac pisemnych, a także w razie konieczności dzielenia ich na mniejsze części,
5. Umożliwienie zwiększonej absencji na zajęciach ze względu na stan zdrowia,
6. Uzgodnienie formy, w jakiej student będzie mógł nadrobić ewentualne zaległości wynikające z pogorszenia stanu zdrowia.

7. Uwzględnienie specyficznych, niekiedy tylko okresowych, trudności studenta w podejmowaniu kontaktów społecznych. Pomocna okazać się może zgoda na elektroniczną formę kontaktów z osobą prowadzącą zajęcia,

8. Uwzględnienie faktu, że zażywane przez studenta leki mogą powodować takie skutki uboczne jak: senność, spowolnienie czasu reakcji, osłabienie pamięci, trudności z koncentracją.

Edukacja włączająca osób z dysleksją

1. Udostępnienie listy nowych terminów odpowiednio wcześniej przed zajęciami, tak aby studenci mieli wystarczająco dużo czasu na ich przyswojenie i używanie w odpowiednim kontekście.
2. Przekazanie konspektu wykładu/ćwiczeń z odpowiednim wyprzedzeniem. Student z dysleksją będzie mógł skupić się na treści zajęć, bez konieczności jednoczesnego notowania.
3. Wykorzystanie materiałów dydaktycznych w formie audiowizualnej, np. telewizyjne filmy dokumentalne lub nagrania wideo na dany temat.
4. Zadbanie, by prezentacje wyświetlane podczas zajęć miały czytelny rozmiar czcionki (minimalny rozmiar czcionki to 24). Należy ograniczyć ilość informacji zamieszczonych na każdym slajdzie do kluczowych punktów.

5. Zaplanowanie dyskusji i prezentacji w małych grupach. Da to studentom możliwość eksperymentowania z nowym słownictwem podczas omawiania swoich pomysłów i opinii.
6. Świadomość tego, że student z dysleksją często potrzebuje dodatkowego czasu na sformułowanie swoich myśli.
7. Indywidualnie oceniać prace studenta kładąc nacisk na ich aspekt merytoryczny.
8. Dopuszczenie możliwości popełniania drobnych błędów ortograficznych.

9. Zachęcenie studentów do formułowania pytań, następnie odpowiedzieć na nie, używając prostego języka. Warto także zilustrować poszczególne punkty konkretnymi przykładami.
10. Zapewnienie arkuszy z rozwiązaniami, aby studenci mieli możliwość sprawdzenia błędów.
11. Rozważenie zastosowanie różnych kolorów (np. kartek) dla różnej tematyki.
12. Podawanie jasnych definicji nowych symboli oraz symbole wraz z definicją słowną.

13. Pozwolenie studentom na użycie programów wspierających proces uczenia się (np. programy do pracy z tekstem).
14. Uwzględnienie trudności osób z dysleksją z pisaniem ręcznym przez dłuższy czas. Robienie notatek może okazać się bardzo męczące i stresujące. Dlatego warto umożliwić studentowi korzystanie podczas zajęć z laptopa.
15. Zachęcenie studentów do korzystania z notatników i/lub sporządzania list zawierających plany zadań, co może ich wesprzeć w planowaniu działań i ustalaniu priorytetów zadań.

Dziękujemy za uwagę!

Agnieszka Świst-Kamińska

Doradca do spraw biznesowego wizerunku i pierwsza w Polsce
Coolhunter i **Style Coach**.

Bierze pod lupę wybory konsumentów w dziedzinach takich jak:
moda, motoryzacja, elektronika, dekoracja wnętrz, usługi, design itp.
Jako profesjonalny łowca trendów pełni ona rolę doradcy, pomagając
firmom w podjęciu właściwych decyzji odnośnie wprowadzenia na rynek
nowych produktów oraz prezentując innowacyjne rozwiązania przy
tworzeniu i wdrażaniu kampanii reklamowych

Swoimi działaniami wspiera ona nie tylko nowo powstałe marki, ale również te, które funkcjonują na rynku od kilkunastu lat i wymagają odświeżenia wizerunku i wprowadzenia ich nowej komunikacji. Sekunduje także firmom nastawionym na optymalizację swoich działań zgodnie z oczekiwaniami konsumentów.

Absolwentka prestiżowego londyńskiego uniwersytetu Central Saint Martins i Szkoły Styłu Moniki Jaruzelskiej.

Doradza klientom, jak korzystać z mody i sięgać po to, co jest w niej najlepsze dla nich samych. Współpracuje z biznesmenami w Polsce od 8 lat, w Londynie od trzech.

